

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

z dnia 26 stycznia 1951 r.

w sprawie statutu organizacyjnego Głównego Urzędu Statystycznego.

Na podstawie art. 14 dekretu z dnia 31 lipca 1946 r. o organizacji statystyki państwowej i o Głównym Urzędzie Statystycznym (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 239) oraz art. 24 ustawy z dnia 10 lutego 1949 r. o zmianie organizacji naczelných władz gospodarki narodowej (Dz. U. R. P. z 1949 r. Nr 7, poz. 43 i z 1950 r. Nr 44, poz. 400) zarządza się, co następuje:

§ 1. Głównemu Urzędowi Statystycznemu nadaje się statut organizacyjny w brzmieniu ustalonym w załączniku do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Z dniem wejścia w życie zarządzenia traci moc obowiązującą zarządzenie Przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 15 października 1949 r. o nadaniu statutu organizacyjnego Głównemu Urzędowi Statystycznemu (Monitor Polski Nr A-85, poz. 1039).

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1951 r. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego: w z. E. Szyr

Załącznik do zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 26 stycznia 1951 r. (poz. 165).

STATUT ORGANIZACYJNY GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

§ 1. Główny Urząd Statystyczny składa się z:
Departamentów:

Statystyki Przemysłu (I),
Statystyki Rolnictwa i Leśnictwa (II),
Statystyki Obrotu i Finansów (III),
Statystyki Zatrudnienia i Płac (IV),
Statystyki Ludności (V),
Statystyki Oświaty i Kultury (XV),
Statystyki Inwestycji i Budownictwa (XVI);

Biur:

Spisów (VI),
Studiów (VII),
Koordynacji Statystyki (VIII),
Techniki Statystycznej i Maszyn (IX),
Administracyjnego (X),
Personalnego (XI)

oraz Samodzielnego Wydziału Kontroli (XII).

§ 2. Do zakresu działania Departamentu Statystyki Przemysłu (I) należy prowadzenie badań statystycznych w zakresie struktury i wytwórczości w przemyśle, rzemiośle, przemyśle ludowym i chałupnictwie.

Departament dzieli się na wydziały: 1) ogólny, 2) produkcji przemysłu wielkiego i średniego, 3) zatrudnienia i płac w przemyśle, 4) państwowego przemysłu drobnego, 5) przemysłu spółdzielczego i 6) drobnej wytwórczości nie uspołecznionej.

§ 3. Do zakresu działania Departamentu Statystyki Rolnictwa i Leśnictwa (II) należy prowadzenie badań statystycznych w zakresie struktury rolnictwa, upraw i produkcji roślinnej (polowej, ogrodniczej i sadowniczej), hodowli i produkcji zwierzęcej, struktury leśnictwa i produkcji leśnej, łowiectwa oraz rybołówstwa śródlądowego.

Departament dzieli się na wydziały: 1) ogólno-rolny, 2) produkcji roślinnej, 3) produkcji zwierzęcej i 4) struktury rolnej i leśnictwa.

§ 4. Do zakresu działania Departamentu Statystyki Obrotu i Finansów (III) należy prowadzenie badań statystycznych w zakresie: a) struktury handlu, obrotów rynku krajowego oraz obrotów handlowych z zagranicą, b) cen, c) komunikacji i łączności (komunikacji lądowej, wodnej śródlądowej i morskiej, powietrznej, pocztowej oraz tele- i radio-komunikacji), d) finansów i gospodarki budżetowej Państwa, instytucji prawa publicznego i przedsiębiorstw gospodarki uspołecznionej, podatków i innych danin publicznych, pieniądza, kredytu, wkładów, działalności instytucji kredytowych i oszczędnościowych, giełd i bilansu płatniczego.

Departament dzieli się na wydziały: 1) handlu wewnętrznego, 2) handlu zagranicznego, 3) cen, 4) komunikacji i łączności, 5) finansów.

§ 5. Do zakresu działania Departamentu Statystyki Zatrudnienia i Płac (IV) należy prowadzenie badań statystycznych w zakresie zatrudnienia, płac i norm, ubezpieczeń oraz warunków bytu.

Departament dzieli się na wydziały: 1) zatrudnienia, 2) płac i norm i 3) warunków bytu i ubezpieczeń.

§ 6. Do zakresu działania Departamentu Statystyki Ludności (V) należy prowadzenie badań statystycznych dotyczących: a) stanu i struktury ludności, ruchu naturalnego ludności oraz jej wędrowek wewnętrznych i zewnętrznych, b) zdrowotności (organizacja służby zdrowia, profilaktyka, szpitalnictwo, farmaceutyka,

choroby, przyczyny zgonów itd.), c) pomocy społecznej, d) gospodarki komunalnej, e) przestępczości.

Departament dzieli się na wydziały: 1) ludności, 2) zdrowotności, 3) gospodarki komunalnej, 4) statystyki życia publicznego.

§ 7. Do zakresu działania Departamentu Statystyki Oświaty i Kultury (XV) należy prowadzenie badań statystycznych w zakresie szkolnictwa ogólnokształcącego, zawodowego i wyższego, oświaty, wychowania, nauki, ruchu wydawniczego oraz kultury umysłowej, artystycznej i fizycznej.

Departament dzieli się na wydziały: 1) szkolnictwa ogólnokształcącego, 2) szkolenia zawodowego i wyższego, 3) kultury.

§ 8. Do zakresu działania Departamentu Statystyki Inwestycji i Budownictwa (XVI) należy prowadzenie badań statystycznych w zakresie realizacji państwowych planów inwestycyjnych w poszczególnych działach gospodarki narodowej oraz struktury organizacji wykonawstwa inwestycyjnego i produkcji budowlano-montażowej.

Departament dzieli się na wydziały: 1) zagadnień ogólnych, 2) inwestycji, 3) budownictwa.

§ 9. Do zakresu działania Biura Spisów (VI) należy przygotowanie, organizowanie, przeprowadzanie spisów powszechnych, przygotowanie planu opracowania wyników, kontrola realizacji tego planu, redakcja tablic wyników oraz analiza wyników opracowania.

Zakres działania obejmuje spisy powszechne oraz inne masowe badania statystyczne, których prowadzenie ustalone zostało w programie prac Biura. Ponadto do zakresu działania Biura należy prowadzenie kartoteki i ewidencji zmian w podziale administracyjnym Państwa.

§ 10. Do zakresu działania Biura Studiów (VII) należy prowadzenie analizy zjawisk, będących przedmiotem badań statystycznych, w szczególności zaś: a) opracowywanie bilansów gospodarki narodowej, b) koordynacja prac związanych z obliczeniem wskaźników, c) zbieranie materiałów o rozwoju sytuacji gospodarczej za granicą oraz d) wykonywanie prac specjalnych.

§ 11. Do zakresu działania Biura Koordynacji Statystyki (VIII) należy: a) opracowywanie założeń metodologicznych w zakresie organizacji wszelkiego rodzaju ewidencji operatywnych i eksploatacyjnej dokumentacji pierwotnej pod kątem widzenia potrzeb statystyczno-sprawozdawczych, metod powiązania tych ewidencji i dokumentacji ze sprawozdawczością statystyczną oraz inicjatywa w zakresie realizacji tych założeń i metod, b) metodologia statystyki, klasyfikacja oraz definiowanie jednostek badawczych i pojęć statystycznych, c) koordynacja programów badań statystycznych podejmowanych przez Główny Urząd Statystyczny, d) koordynacja badań statystycznych i sprawozdawczości statystycznej, podejmowanych przez władze, urzędy i instytucje państwowe, instytucje prawa publicznego, związki zawodowe oraz przedsiębiorstwa gospodarki uspołecznionej, nadzór fachowy nad wymienionymi wyżej badaniami i sprawozdawczością, e) prowadzenie centralnego rejestru statystycznego, f) wykonawstwo w dziedzinie publikowania wyników badań sta-

tystycznych oraz naukowych prac statystycznych, tłumaczenia, prace graficzno-statystyczne, g) informacja statystyczna, h) popularyzacja statystyki, i) koordynacja programów szkolenia kadr statystycznych, j) sprawy funkcjonowania lokalnych organów statystycznych, k) sprawy organizacji i działalności służb statystycznych we władzach, urzędach i jednostkach gospodarki społecznej oraz l) sprawy inspekcji tych organów i służb statystycznych przez Główny Urząd Statystyczny.

Biuro dzieli się na wydziały: 1) programów i metodologii, 2) rejestru, 3) publikacji i informacji, 4) lokalnych i resortowych służb statystycznych.

Ponadto w skład Biura wchodzi Biblioteka Głównego Urzędu Statystycznego, która gromadzi i prowadzi księgozbiór i archiwum statystyczne Urzędu, prowadzi bibliografię statystyczną oraz zarządza wydawnictwami Urzędu. Biblioteka Głównego Urzędu Statystycznego jest centralną biblioteką statystyczną w Państwie i publiczną biblioteką. Kompletuje ona wydawnictwa w zakresie statystyki w zasięgu światowym oraz gromadzi wydawnictwa z dziedziny nauk ekonomicznych i społecznych, a także wydawnictwa z innych dziedzin w zakresie wiążącym się z zagadnieniami teorii i praktyki statystyki.

§ 12. Do zakresu działania Biura Techniki Statystycznej i Maszyn (IX) należy koordynacja badań statystycznych z punktu widzenia technicznego i opracowywanie materiału statystycznego, przygotowanego przez poszczególne departamenty i biura lub inne urzędy i instytucje, w szczególności zaś: a) ustalanie metod techniki statystycznej, b) organizacja techniki opracowania poszczególnych badań statystycznych oraz c) dokonywanie opracowań materiału przy pomocy specjalnych maszyn statystycznych lub przy użyciu zwykłych maszyn rachunkowych albo systemem ręcznym. Do biura należy również zaopatrywanie Głównego Urzędu Statystycznego w maszyny statystyczne i rachunkowe oraz zarząd tymi maszynami.

§ 13. Do zakresu działania Biura Administracyjnego (X) należą sprawy organizacyjne Urzędu i zaopatrzenie go w środki działania prawne, pieniężne i rzeczowe, w szczególności zaś: a) sprawy organizacyjne Urzędu i lokalnych organów statystycznych, sprawy prawne, sprawy zasadnicze, wynikające ze stosunku do innych władz, urzędów i instytucji, sprawozdawczość ogólna z działalnością Urzędu i lokalnych organów statystycznych, b) sprawy budżetowe, rachunkowe i kasowe, c) sprawy gospodarcze z wyjątkiem zaopatrzenia Urzędu w maszyny statystyczne i rachunkowe oraz d) sprawy kancelaryjne.

Biuro dzieli się na wydziały: 1) organizacyjno-prawny, 2) budżetowy i 3) gospodarczy.

Ponadto w skład Biura wchodzi: oddział ekspedycji i łączności oraz sekretariaty Prezesa i wiceprezesów.

§ 14. Do zakresu działania Biura Personalnego (XI) należy załatwianie spraw osobowych w Urzędzie i spraw szkolenia kadr pracowniczych.

Biuro dzieli się na wydziały: 1) ruchu osobowego, 2) ewidencji, 3) szkolenia zawodowego; ponadto w skład Biura wchodzi 4) samodzielny referat akcji socjalnej.

§ 15. Do zakresu działania Samodzielnego Wydziału Kontroli (XII) należy wykonywanie kontroli organizacji, administracji, gospodarki i funkcjonowania jednostek organizacyjnych Głównego Urzędu Statystycznego z punktu widzenia planowości, legalności, rzetelności, gospodarczości i celowości.

§ 16. W każdym departamencie i biurze oraz w każdym samodzielnym wydziale istnieje sekretariat departamentu (biura, samodzielnego wydziału), do zakresu działania którego należy wykonawstwo w zakresie opracowywania planów prac departamentu (biura, samodzielnego wydziału) i sprawozdawczości ogólnej z jego działalności oraz załatwianie w zakresie departamentu (biura, samodzielnego wydziału) spraw: osobowych, budżetowych, gospodarczych i kancelaryjnych.

§ 17. Biura nie dzielące się na wydziały oraz wydziały dzielą się na oddziały, gdy różnorodność i ilość spraw wymagają dalszego podziału na jednostki organizacyjne.

Podział na oddziały — poza przypadkiem, o którym mowa w § 13 ustęp ostatni — ustanawia Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w drodze zarządzenia, po uprzednim wyrażeniu zgody przez Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

§ 18. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego może powoływać wewnętrzne komisje, komitety i zespoły pracy.

Zarządzenie powołujące komisje (komitet, zespół pracy) określi zarazem jej (jego) zakres i środki działania, organizację, czas istnienia i źródła pokrycia wydatków.

§ 19. Na czas przeprowadzenia spisu powszechnego i bezpośredni okres przed- i pospisowy Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego na wniosek Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego powołuje Generalnego Komisarza Spisowego, którego zadaniem jest naczelne kierownictwo akcją spisową w zakresie działania Głównego Urzędu Statystycznego i koordynacja czynności w tym zakresie wszystkich departamentów i biur Urzędu, z zastrzeżeniem uprawnień Prezesa Urzędu.

Generalnemu Komisarzowi Spisowemu mogą być w drodze zarządzeń powołanych do tego władz nadane uprawnienia koordynacji czynności spisowych również w zakresie działania innych władz i urzędów.

§ 20. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w drodze zarządzenia:

1) ustala: a) szczegółowy podział czynności pomiędzy poszczególne departamenty, biura i wydziały, b) zakres i sposób ich współdziałania ze sobą, c) podział biur nie dzielących się na wydziały oraz wydziałów na oddziały i zakres działania oddziałów, d) zakres czynności wiceprezesów oraz e) zakres aprobaty i podpisu Prezesa, wiceprezesów i innych pracowników Urzędu;

2) wyznacza swego zastępcę na czas nieobecności służbowej swojej i wiceprezesów;

3) wydaje: a) instrukcje służbowe, b) regulamin pracy Urzędu i c) regulamin Biblioteki Głównego Urzędu Statystycznego.